

Jenaplan in de wereld

Het gericht werken aan de uitbouw van internationale pedagogische relaties is voor de NJPV van groot belang. Voor deze stellingname worden de volgende drie argumenten aangedragen:

a. *Het zit bij Jenaplanners in hun pedagogische genen.*

-De ontwikkeling van de Jenaplanbeweging in het algemeen en van die in Nederland in het bijzonder is nauw verbonden met het leren samenleven als mensheid. Dat was bij Petersen al het geval, die droomde van een pedagogische beweging over grenzen heen die een bijdrage zou kunnen leveren aan de vrede in Europa. Dat was nog sterker het geval bij Suus Freudenthal, die in de jaren '50 van de 20^e eeuw druk was met een 'internationaal plan' - waarin kinderen en klassen in volstrekt verschillende landen en verschillende leefomstandigheden (bijvoorbeeld kleuters uit Amsterdam en eskimokinderen in het Noorden van Canada) beelden van elkaar toetsten - en die later niet voor niets het 'inclusief denken' van Feitse Boerwinkel benutte als bouwsteen voor het Jenaplanconcept. En dit is ook weer terug te vinden in de basisprincipes (2, 3, 5, 6 t/m 10). De *wereld* van de 'wereldoriëntatie' omvat zeker ook het perspectief van de hele wereld, ook al is het buitenland letterlijk soms om de hoek te vinden.

In onze huidige tijd van globalisering (waarover je ook kritisch kunt zijn – zie hoofdstuk 2 van Jenaplan 21) en snelle communicatiemogelijkheden is dit onderwijsdoel nog minstens zo belangrijk als destijds. Zie over dit alles ook de artikelenreeks 'Internationaal leren' in *Mensen-kinderen* (januari, maart en mei 1994).

-Deel hiervan is ook het besef dat je als verwante pedagogen overal ter wereld van elkaar kan leren en elkaar kan steunen en inspireren. Dat beschreef Petersen bijvoorbeeld al in zijn boek 'Die Neueuropäische Erziehungsbewegung' (1926). Petersen was zeer actief in de New Education Fellowship en heeft daar veel aan gehad. Zijn vrouw en medewerkster, Else Petersen, schreef in 1965, in een themanummer over het Jenaplan van *The New Era*, het blad van de New Education Fellowship (later World Education Fellowship genoemd): *'Das Schaffen meines Mannes ist gar nicht zu denken ohne seine Beziehungen zur New Education Fellowship. Er nahm an den Weltkonferenzen der New Education Fellowship teil, wenn es ihm irgend möglich war. Hier fand er seine Absichten betreffs Erziehung zur Gemeinschaft und zum sozialen Gewissen bejaht, und darüber hinaus kam er stets zu einem regen Austausch von Gedanken und Erfahrungen mit bedeutenden Reformpädagogen anderer Länder'*.

Bij Suus Freudenthal is eenzelfde grondhouding en betrokkenheid aan te treffen. Een blik in de Jenaplanbibliotheek en in het Jenaplanarchief (de correspondentie van Suus) is voldoende om dat te beseffen.

b. *We hebben het hard nodig*

Je kunt je de Nederlandse Jenaplanbeweging niet voorstellen zonder buitenlandse relaties. Om de belangrijkste te noemen:

-Met Duitsland: We hebben het van de Duitser Petersen, er waren in het begin min of meer intensieve relaties met Else Petersen, de Peter Petersenschool Am Rosenmaar in Keulen, de school van Heinrich Bolle in Obernjesa, etc. Er werd gecorrespondeerd, gehospiteerd, gestudeerd, vertaald, gepubliceerd en later waren er een flinke poos ook Duits-Nederlandse conferenties over inhoudelijke thema's.

-Met de USA: het werk van John Goodlad en Robert Anderson, over innovatie (begrippen als 'interpreteerbaar streefmodel', 'ontvankelijk grondmodel' en 'vorm volgt functie' zijn mede daaruit voortgekomen) en over 'The Nongraded Elementary School', vele andere auteurs (Carl Rogers, John Holt, e.a.). Zie de eerste 10 jaargangen van *Pedomorfose!* Later kwamen daarbij de invloed van 'open education', 'science', etc. en dat gaat door tot nu, met 'authentieke evaluatie', portfolio en andere.

-met Engeland: functioneel aanvankelijk lezen (Doris Nash), de 'integrated day' (met invloed op onze blokperiode), geïntegreerd leren en creativiteit (o.a. Michael Armstrong), het uitstellen van kinderwerk, etc. etc. Het gaat in dit alles om zowel ervaring, informatie en inspiratie.

Zonder deze relaties was er geen beweging geweest, maar was het ook inhoudelijk een stuk armer geweest.

In ons kleine taalgebied zijn we sowieso sterk gericht op het leren van ontwikkelingen in het buitenland. Maar wat belangrijker is: er is bij ons nauwelijks sprake van *onderzoek* van de praktijk van Jenaplanscholen en daardoor ontbreekt een belangrijke component, die bij Petersen wel aanwezig was. Onderzoek is nodig om ideaal en werkelijkheid aan elkaar te toetsen, om nieuwe wegen te verkennen, om je te verantwoorden. Daarom kunnen wij ook nu veel hebben aan onderzoek elders, bijvoorbeeld van stamgroepen ('multiage education' en 'nongraded education').

We kunnen in dat opzicht ook wel wat hulp gebruiken in ons gevecht om ruimte voor ons concept. Je kunt hier laten zien dat het om een wereldwijde beweging gaat, met veel ervaring en dat dit ook verantwoorde resultaten kan opleveren.

We kunnen ons, tenslotte, ook laten versterken, door 'kritische vrienden' van elders ons een spiegel te laten voorhouden.

Kort gezegd: het is voor ons van *levensbelang*.

c. We hebben ook een zekere verantwoordelijkheid

Er valt van alles op te merken over de kwaliteit van Jenaplanscholen, we moeten maar niet al te hoog van de toren blazen. Maar anderzijds is er hier in ons land toch heel wat tot stand gebracht waar we trots op kunnen zijn en dat we kunnen laten zien. En we hebben – als waarschijnlijk grootste club van nongraded-multiage scholen ter wereld ook een verantwoordelijkheid om naar vermogen anderen te ondersteunen en iets door te geven van wat we zelf ontvangen en verder ontwikkeld hebben.